

650è aniversari de la Generalitat de Catalunya

Barcelona, dissabte 19 de desembre de 2009

“Hem de saber qui hem estat i qui som si volem construir un edifici acceptable dins el gran marc de la societat occidental”.

Manllevo aquesta afirmació de Jaume Vicens Vives, per iniciar les meves paraules en un acte rellevant com aquest, de commemoració del sis-cents cinquantesim aniversari de l'establiment de la Generalitat de Catalunya. Hi ha poques institucions de govern que arribin als sis segles i mig d'història.

I menys encara són les que mantenen, més de sis segles després, la seva vigència, com ho ha fet la Generalitat de Catalunya. D'aquí que l'homenatge i commemoració d'aquesta efemèride sigui més, que justificat, obligat per part de tots nosaltres.

La continuïtat i la vigència de la Generalitat ens fan sentir orgullosos, com a ciutadans i ciutadanes de Catalunya. Un orgull que és ben legítim però que, no per això, ha d'impedir-nos diferenciar entre història i mite per evitar caure en l'hagiografia. Com ens ha explicat la professora Maria Teresa Ferrer, el referent medieval té poc a veure amb l'actual Generalitat.

La Generalitat sorgida de Cervera va haver d'evolucionar per adaptar-se a la realitat social, política i econòmica, sense perdre la seva significació per a la ciutadania. Una significació i una rellevància estretament lligades a l'aspiració dels catalans de governar-se per si mateixos.

A Catalunya, l'autogovern no és un accident de la història, sinó la destil·lació d'una voluntat refermada. Fins al punt que, juntament amb la cultura i la llengua pròpies, l'autogovern forma part de l'essència que ens defineix com a poble.

Al llarg de la seva vida, Pau Casals va lluitar constantment per la pau, la justícia i la llibertat. El 1971, en reconeixement a la seva actitud, el secretari general de les Nacions Unides, U-Thant, li va lliurar la Medalla de la Pau.

El discurs que Pau Casals va fer, en agraïment a aquesta distinció, i la seva posterior interpretació d'*El Cant dels Ocells* consten com un dels testimonis més impressionants de la seva dimensió humana i un dels moments més emocionants de la nostra història col·lectiva...

Casals digué: *“Aquest és l'honor més gran que he rebut en la meva vida. La pau ha estat sempre la meva més gran preocupació. Ja en la meva infantesa vaig aprendre a estimar-la. La meva mare –una dona excepcional, genial-, quan jo era noi, ja em parlava de la pau, perquè en aquells temps també hi havia moltes guerres. A més, sóc català. Catalunya va tenir el primer Parlament democràtic, molt abans que Anglaterra. I fou al meu país on hi hagué les primeres nacions unides. En aquell temps –segle onzè– van reunir-se a Toluges –avui França– per parlar de la pau, perquè els catalans d'aquell temps ja estaven contra, CONTRA la guerra.”*

La Generalitat contemporània és la institució en què finalment va cristal·litzar aquest anhel d'autogovern, de pau i de justícia. Un objectiu compartit al llarg del temps i de forma majoritària pel conjunt de la ciutadania catalana.

Hi ha una fina línia vermella, una minúscula flama encesa, que va de les institucions abolides per les armes de Felip V fins la Mancomunitat de Catalunya constituïda

durant el període final de la Restauració. És un esperit manifestat de forma tossuda i reiterada; un esperit modulat a través de proclames, iniciatives i organitzacions; un esperit arraconat per les dictadures; i renascut durant els períodes de llibertat i democràcia.

A Catalunya, democràcia equival a autogovern. La Generalitat constitueix l'única baula, l'única anella que ha garantit (dins o fora del nostre país) la continuïtat entre els dos períodes democràtics viscuts al nostre país el darrer segle.

Aquesta legitimitat institucional que representa la Generalitat recuperada amb el President Tarradellas –i que va sobreviure al propi franquisme— exemplifica aquest compromís sostingut al llarg dels anys i de les dificultats.

Un esperit compartit majoritàriament pel nostre poble que, a través de l'Assemblea de Catalunya, reclamava “Llibertat, Amnistia i Estatut d'Autonomia”, perquè entenia tots tres elements com un conjunt indissociable.

Aquesta és la nostra història. No crec pas que sigui millor de la d'altres pobles -propers o llunyans-, és, simplement, la nostra i, per aquest motiu, la reivindiquem. Perquè és d'aquesta continuïtat històrica, d'aquesta voluntat d'autogovern, d'aquesta cultura i llengua mil·lenàries, d'on sorgeixen els arguments per dir que som una nació. Una nació no és una dèria.

El sentiment majoritari dels catalans i les catalanes no és un caprici, sinó el resultat de la suma i addició de sentiments, voluntats i fets que constitueixen i han anat bastint, al llarg dels segles, aquell *edifici estable* de què ens parlen les paraules de Vicens Vives, que citava en començar.

I en afirmar que Catalunya és una nació, els ciutadans i ciutadanes i les institucions catalanes, simplement volem expressar lliurement el que som i el que volem seguir essent. No estem només reivindicant un reconeixement constitucional.

Estem definint una realitat, que enfonsa les seves arrels seculares i renova constantment la saba amb què s'alimenta. I ens agrada poder-ho dir des de la lleialtat als pobles veïns amb els qui compartim un projecte de més gran abast.

La nostra és una identitat que creix, es consolida i enriqueix diàriament. Com canta Joan Manuel Serrat, el nostre *és un poble d'al·luvió pastat des de fa ja mil anys per mans treballadores. Una pàtria petita i tranquil·la, però disposada a rebel·lar-se quan se la nega o es pretén traficar amb allò que vol ser.*

No necessitem que ens ajudin o ens imposin dir-nos qui som. Sabem qui som. Sabem d'on venim. I el nostre futur serà conseqüent amb aquest passat i amb les nostres aspiracions.

I serà conseqüent, sobretot, amb la voluntat majoritària dels catalans i catalanes expressada democràticament mitjançant l'elecció dels homes i dones que els hagin de representar temporalment.

Qui avui els parla és el cent vint-i-vuitè president de la Generalitat de Catalunya. D'una institució que segueix tenint com a principal aspiració representar el sentiment '*general*' del poble català.

Un sentiment 'general' concretat en la demanda i exercici d'autogovern, de respecte cap a les pròpies formes d'organització i de reconeixement de la pròpia identitat.

En el darrer segle, Catalunya ha viscut tres grans etapes migratòries, seguides de períodes d'autogovern en què els respectius Estatuts han comptat amb el suport ampli de la població, fos quin fos el seu origen. Així va passar el 1932, així es va repetir el 1979 i així ho estem tornant a viure en aquests primers anys del segle XXI. No és casual que les diferents onades migratòries hagin donat un suport majoritari a aquest anhel històric.

Els *nous catalans i catalanes* han assumit com a propi l'argument que un major autogovern reverteix directament sobre la qualitat de vida futura dels seus fills. Perquè la terra ha estat sempre d'acollida, més que de conquesta.

La vigència de la Generalitat rau, precisament, en l'assumpció dels sentiments i les aspiracions col·lectives de la societat catalana, transformant-se i evolucionant d'acord amb aquestes necessitats. Perquè la Generalitat representa, però no substitueix la societat. La riquesa, l'empenta, la diversitat, la força de la societat catalana, que avui també és en aquest saló, en una digníssima representació.

La força de la Generalitat ve de la força d'aquesta societat. I per aquesta raó les institucions han d'acompanyar la societat en la seva evolució. Canvi i evolució exemplificats en l'Estatut de 2006, a través del qual es manifesta i renova la continuïtat i la vigència de la primera institució de Catalunya.

La força d'una societat es reflecteix en la fortalesa de les seves institucions. I de les condicions de reconeixement mutu i de respecte del marc constitucional en relació amb l'Estat espanyol. Un marc que estem compromesos a respectar, tant com disposats a exigir que es respecti. En aquest sentit, tot i els canvis profunds viscuts durant sis segles i mig, la Generalitat ha sabut preservar la voluntat de servei i de representació del sentir majoritari del país.

Com ens recordava el President Macià, de qui commemorarem la setmana que ve l'aniversari del traspàs, com cada any per Nadal, *"l'esdevenidor dels pobles (...) no és mai un simple reflex del seu passat, sinó que n'és la superació. No és l'esperit antic que es reproduïx, és l'esperit antic que es renova"*.

Un esperit al servei d'una Catalunya més lliure políticament, més justa socialment, i pròspera econòmicament. Una Catalunya culturalment plena i espiritualment compromesa. Com en el passat, avui la Generalitat és l'eina garant dels nostres drets i deures, de l'autogovern i de la cohesió social i territorial.

Sis-cents cinquanta anys són, certament, un motiu d'orgull. Però són, alhora i sobretot, un argument incontestable de la nostra voluntat de seguir essent col·lectivament, un sol poble. I són una rotunda responsabilitat envers els qui ens han de succeir.

És per als ciutadans i ciutadanes de la Catalunya d'avui i per a les generacions futures, que ens correspon defensar, amb realisme, ambició i tenacitat, cada avenç aconseguït per al nostre autogovern.

Aquest va ser, n'estic segur, el compromís assumit pel president Pujol, a qui agraeixo especialment la seva presència en aquest acte, i al President Maragall que avui malauradament no ens pot acompanyar tal i com era el seu desig. Un compromís que

segueix l'herència moral i política dels nostres presidents Tarradellas, Irla, Companys i Macià.

Pronunciar els seus noms és recordar la lluita per les llibertats nacionals i sentir una emoció, íntima i col·lectiva alhora, d'història compartida i comunitat nacional. Ells, tots ells, han senyalat un camí de compromís amb el país i les institucions.

Aquest és i serà, també, el meu compromís.

Moltes gràcies.